

MEJORA DE LAS EXPERIENCIAS DE APRENDIZAJE: TRANSFORMACIÓN Y RETOS

TÍTULO: La resolució de casos i la intervenció directa en contextos reals com a mesura de suport universal en l'educació superior

Subtítulo: Bastides i suports en la resolució de casos i la intervenció directa en contextos reals

AUTORI:

Petreñas, Cristina

Universitat de Lleida

Departament de Psicologia, Sociologia i Treball Social- FEPTS

cristina.petrenas@udl.cat

Ianos, Adelina

Universitat de Lleida

Departament de Psicologia, Sociologia i Treball Social- FEPTS

adelina.ianos@udl.cat

Ubalde, Josep

Universitat de Lleida

Departament de Psicologia, Sociologia i Treball Social- FEPTS

josep.ubalde@udl.cat

Lapresta, Cecilio

Universitat de Lleida

Departament de Psicologia, Sociologia i Treball Social- FEPTS

cecilio.lapresta@udl.cat

Sabando, Dorys

Universitat de Barcelona

Departament de Didàctica i Organització Educativa- Facultat d'Educació

dsabando@ub.edu

Florensa, Rosa

Universitat de Lleida

Àrea organització d'empreses. Campus Igualada

rosa.florensa@udl.cat

Farré, Mariona

Universitat de Lleida

Departament economia aplicada- Facultat de Dret i Economia

mariona.farre@udl.cat

Sala, Mercè

Universitat de Lleida

Departament economia aplicada- Facultat de Dret i Economia

mercè.sala@udl.cat

MEJORA DE LAS EXPERIENCIAS DE APRENDIZAJE: TRANSFORMACIÓN Y RETOS

1. RESUMEN:

Hem desenvolupat la resolució de casos i la intervenció directa en contextos reals, tot analitzant com esdevenen un suport universal que faciliti la integració entre teoria i pràctica i l'afrontament dels processos d'avaluació de tot l'estudiantat, en especial d'aquell pertanyent a grups vulnerables; tot identificant les bastides i suports que son necessaris per fer-les més accessibles per aquest tipus d'estudiantat.

2. ABSTRACT:

Case studies and direct intervention in real contexts were developed and analyzed with regard to how they can become an universal support that promote the integration between theory and practice and dealing with the assessment processes for all students, especially those who belong to vulnerable groups. In addition, we have identified the scaffolding and supports that are necessary to make them more accessible for students with disabilities.

3. PALABRAS CLAVE: 4-6

Inclusió, suport universal, resolució de casos, intervenció directa en contextos reals, integració teoria i pràctica, avaluació

4. KEYWORDS: 4-6

Inclusion, universal support, case studies, direct intervention in real contexts, Integration between theory and practice, assessment

5. DESARROLLO:

Introducció i antecedents

La UNESCO (2015) estableix com a prioritat en l'educació del S.XXI la necessitat d'assegurar l'equitat i la inclusió per fer front a les diferents formes d'exclusió i les desigualtats que viuen els col·lectius més vulnerables. L'Estratègia sobre els drets de les persones amb discapacitat 2021-2030 (European Commission, 2021) té com a pilars fonamentals garantir la plena participació a la societat d'aquests col·lectius, en igualtat de condicions, participant de tots els àmbits de la vida, el que inclou també l'accés a una formació superior en el marc de la universitat. Actualment, la nostra universitat acull un important nombre d'estudiants pertanyents a col·lectius vulnerables, que inclouen persones amb discapacitats sensorials, intel·lectuals i motrius, amb dificultats d'aprenentatge, amb problemes de salut mental,

MEJORA DE LAS EXPERIENCIAS DE APRENDIZAJE: TRANSFORMACIÓN Y RETOS

pertanyents a minories ètniques, d'origen immigrant, entre d'altres (Lewin, 2015; UNESCO, 2017). L'increment any rere any d'aquest estudiantat i la visibilització a les aules d'un increment de la diversitat de perfils i casuístiques, ens emplaça com a institució d'educació superior a donar-hi una resposta inclusiva en la línia que estableixen els organismes internacionals.

Els estudis revisats sobre l'accés d'estudiantat de col·lectius vulnerables a l'educació superior han posat de manifest, que tot i que avancem en l'accés i presència d'aquests col·lectius a les aules universitàries, aquests es troben amb diferents barreres d'aprenentatge i de participació que duen cap a l'abandonament (Hinostroza, et al., en revisió; Hopkins, 2011; Moswela i Mukhopadhyay, 2011). En aquests darrers anys, com a equip docent hem pogut identificar quines barreres i necessitats es troba el professorat de la nostra universitat per donar resposta a l'estudiantat pertanyent a col·lectius vulnerables. Això ens ha permès sistematitzar i implementar mesures de suport universals per millorar la docència universitària i indagar específicament en mesures de suport en l'avaluació com el feedback entre iguals per a facilitar la regulació del procés d'aprenentatge dels estudiants més vulnerables. També hem posat de relleu la importància d'universalitzar l'accés al currículum i l'avaluació de les nostres assignatures, i en aquesta línia ens hem plantejat analitzar en major profunditat dues de les metodologies docents que més promovem com a equip docent: *la resolució de casos i la intervenció en contextos reals, per tal d'analitzar l'impacte que té en els processos d'integració entre teoria i pràctica i en facilitar especialment l'afrontament als processos d'avaluació de l'estudiantat més vulnerable*. Entenem que aprofundir en què aporten específicament aquestes metodologies a l'estudiantat pertanyent a col·lectius vulnerables, representa un avenç en la universalització de la docència universitària, generant contextos que donen suport a l'autoregulació de l'estudiant, proporcionant-los-hi eines, estratègies i bastides necessàries perquè assoleixin l'èxit (Basham, Hall, Carter, i Stahl, 2016).

Metodologia i Implementació de la Innovació

Pel desenvolupament de la innovació, hem realitzat diferents accions: (1) s'han sistematitzat ambdues metodologies d'acord amb com s'apliquen en les diferents assignatures, i estem en procés d'anàlisi i sistematització de les mesures i suports que s'empren; (2) s'han implementat les metodologies en les assignatures del 1r quadrimestre i mitjançant un qüestionari hem recollit com valora tot l'estudiantat ambdues metodologies implementades en relació a la integració teoria i pràctica i a l'afrontament dels processos; (3) hem realitzat entrevistes semiestructurades en profunditat amb estudiantat que presenta algun tipus de dificultat de l'aprenentatge, trastorn o discapacitat sensorial, per tal d'aprofundir en la implementació d'ambdues metodologies i quines bastides i suports els han estat útils, o caldria incorporar.

Resultats preliminars obtinguts

MEJORA DE LAS EXPERIENCIAS DE APRENDIZAJE: TRANSFORMACIÓN Y RETOS

Tenint en compte que es tracta d'una innovació en curs, actualment, només podem fer una breu aproximació als resultats del qüestionari de valoració d'ambdues metodologies en relació a la integració teoria i pràctica i afrontament als processos d'avaluació. En aquest sentit, en aquest primer quadrimestre han participat 189 estudiants (70% dones, 28.4% homes, 1.6% no-binari) en 6 assignatures de 4 graus diferents d'educació infantil i primària. Els resultats preliminars ens diuen que, els participants van valorar positivament l'ús dels estudis de cas i les intervencions directes en contextos reals. Les dues pràctiques van rebre avaluacions similars (no hi ha diferències significatives entre la manera com els estudiants perceben els estudis de cas i les intervencions directes).

Contribució percebuda

Els estudiants van valorar la contribució de cada pràctica educativa al seu aprenentatge. La prova de Friedman es va utilitzar per comparar les 6 pràctiques. La prova de Friedman és l'equivalent no paramètric de l'ANOVA de mesures repetides. S'ha utilitzat perquè les variables són ordinals.

(1) Contribució (ajuda) per aprendre

Els resultats van mostrar que hi havia diferències significatives entre les pràctiques educatives ($\chi^2 = 143.51, p < .001$). A més, els participants van indicar que els casos i les intervencions directes en contextos reals van a contribuir més que les altres pràctiques (i.e., classes magistrals, debats, recursos com articles, altres).

Figure 1. En quina mesura cada una de les següents pràctiques educatives et va ajudar a APRENDRE?

(2) Contribució (ajuda) a comprendre les connexions entre els conceptes teòrics i la pràctica

Els resultats van mostrar que hi havia diferències significatives entre les pràctiques educatives ($\chi^2 = 154.07, p < .001$). A més, els participants van indicar que els casos i les intervencions directes en contextos reals van a contribuir més que les altres pràctiques.

Figure 2. En quina mesura cada una de les següents pràctiques educatives et va ajudar a COMPRENDRE LES CONNEXIONS ENTRE ELS CONCEPTES TEÒRICS I LA PRÀCTICA

(3) Contribució (ajuda) a preparar-te per a les tasques d'avaluació

Els resultats van mostrar que hi havia diferències significatives entre les pràctiques educatives ($\chi^2 = 93.15, p < .001$). A més, els participants van indicar que els casos i

MEJORA DE LAS EXPERIENCIAS DE APRENDIZAJE: TRANSFORMACIÓN Y RETOS

les intervencions directes en contextos reals van a contribuir més que les altres pràctiques.

Figure 3. En quina mesura cada una de les següents pràctiques educatives et va ajudar a preparar-te per a les tasques d'avaluació

(4) Contribució (ajuda) a sentir-te més segur/a quant a la comprensió del material

Els resultats van mostrar que hi havia diferències significatives entre les pràctiques educatives ($\chi^2 = 83.97, p < .001$). A més, els participants van indicar que els casos i les intervencions directes en contextos reals van a contribuir més que les altres pràctiques.

Figure 4. En quina mesura cada una de les següents pràctiques educatives et va ajudar a sentir-te més segur/a quant a la comprensió del material?

Bastides i suports en la resolució de casos i la intervenció en contextos reals

La resolució de casos i la intervenció en contextos reals son metodologies que l'estudiantat valora com que els ajuden més que d'altres a integrar la teoria i la pràctica i afrontar les situacions d'avaluació. Cal però tenir en compte, com plantejar-les per tal de ser accessibles per tot l'estudiantat, i garantir-ne la inclusió. En aquest sentit, i després d'analitzar les entrevistes amb l'estudiantat pertanyent a col·lectius vulnerables que ha participat de la innovació, hem pogut identificar diferents suports i bastides que cal considerar en la implementació d'ambdues metodologies.

Així doncs, abans de la resolució de cas i la intervenció en contextos reals, és important que l'activitat comenci al principi del quadrimestre per tal d'anticipar totes les tasques i lliuraments que implicarà. D'aquesta forma l'estudiantat podrà planificar-se i a la vegada el docent podrà planificar un bon seguiment. Es necessari que aquest ajudi a l'estudiantat a organitzar-se. D'altra banda, per facilitar la comprensió de la tasca i el que s'espera d'aquesta cal: intentar que el cas sigui molt proper a la seva futura tasca professional i estigui estretament vinculat als continguts més rellevants de l'assignatura. També és necessari presentar les instruccions del cas per escrit, i que quedi recollit al campus virtual. El consens dels indicadors d'avaluació des de l'inici amb l'estudiantat és una pràctica molt positiva que ajuda a l'estudiantat més vulnerable. També és rellevant que el docent sigui capaç de detectar els coneixements previs i pugui donar a conèixer les eines per fer-ne el seguiment. Aportar bibliografia i webgrafia així com material de suport que guiï a l'estudiantat son bastides necessàries per l'estudiantat amb dificultats, però que també ajuda a tot l'estudiantat.

D'altra banda, l'estudiantat entrevistat assenyalava que si la resolució és grupal és millor crear grups de treballs estables i amb rols assignats; i si la resolució és individual cal generar espais de seguiment per compartir amb la resta de companys i companyes.

Durant la implementació d'ambdues metodologies, els participants assenyalen com a bastides: la seqüenciació en la resolució del cas en diferents fases o tasques;

MEJORA DE LAS EXPERIENCIAS DE APRENDIZAJE: TRANSFORMACIÓN Y RETOS

l'establiment de mecanismes de seguiment compartits, per exemple, crear un fòrum compartit per resoldre dubtes; i la realització de feedback en les diferents fases de desenvolupament del cas. És molt interessant que aquest feedback també provingui de la resta de companys i companyes.

Finalment, l'estudiantat participant en les entrevistes comenten que els ajuda el plantejament d'una avaluació formativa on s'empri la coavaluació entre iguals, ja que aprenen els uns dels altres. Al mateix temps, la incorporació de processos d'autoavaluació els permet prendre consciència del seu propi procés d'aprenentatge. Cal considerar també la diversificació de diferents formats en el que l'estudiantat pot lliurar el producte, incloent sobretot l'exposició oral.

Conclusions

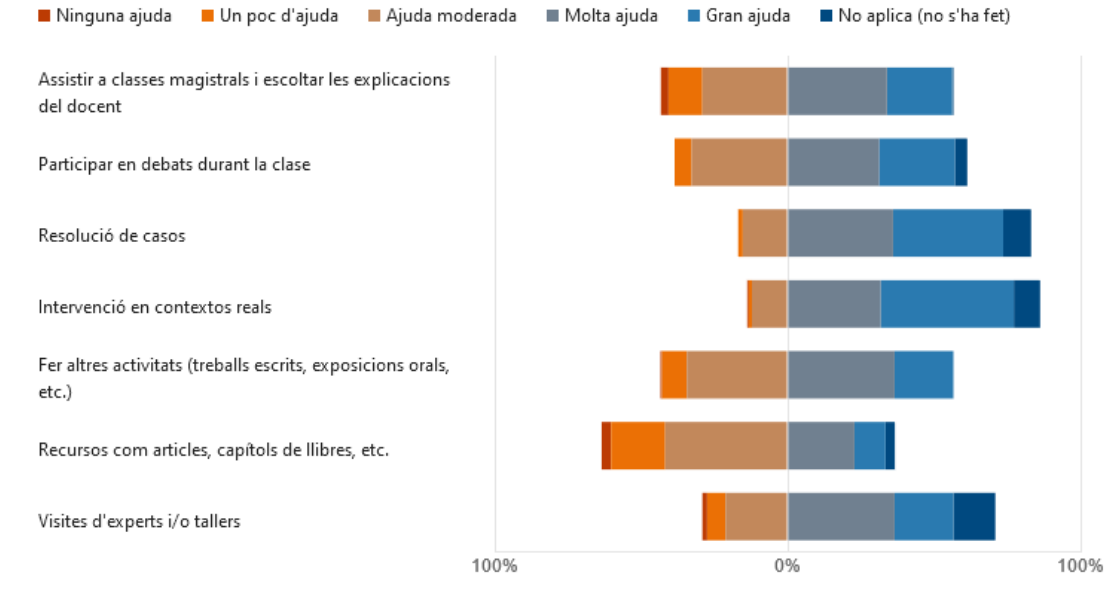
Consideraven que aquestes pràctiques educatives els ajudaven a tenir més confiança en l'avaluació final de l'assignatura, així com en la seva futura tasca professional en el camp. Les dues pràctiques van rebre avaluacions similars (no hi ha diferències significatives entre la manera com els estudiants perceben els estudis de cas i les intervencions directes). D'altra banda, en comparar les dues estratègies educatives amb altres mètodes, els resultats van mostrar diferències significatives entre elles. En concret, es va percebre que els estudis de cas i les intervencions directes havien contribuït més que altres pràctiques a l'aprenentatge general dels estudiants i a la seva comprensió de les connexions entre la teoria i la pràctica. De la mateixa manera, els estudis de cas i les intervencions directes van ser més útils pel que fa a la preparació per a l'avaluació de l'assignatura i van tenir un impacte més gran que els altres mètodes d'ensenyament en la confiança que tenien els estudiants en la seva comprensió de l'assignatura.

D'altra banda, hem pogut identificar quines bastides i suports han ajudat més a l'estudiantat pertanyent a col·lectius vulnerables que han participat de la innovació. Totes les bastides identificades permeten a l'estudiantat, en general, i a l'estudiantat en situació de vulnerabilitat, en particular, a millorar la qualitat del seu prenentatge. A més a més, aquestes mesures redueixen l'ús de suports més individualitzats entre l'estudiantat en situació de vulnerabilitat.

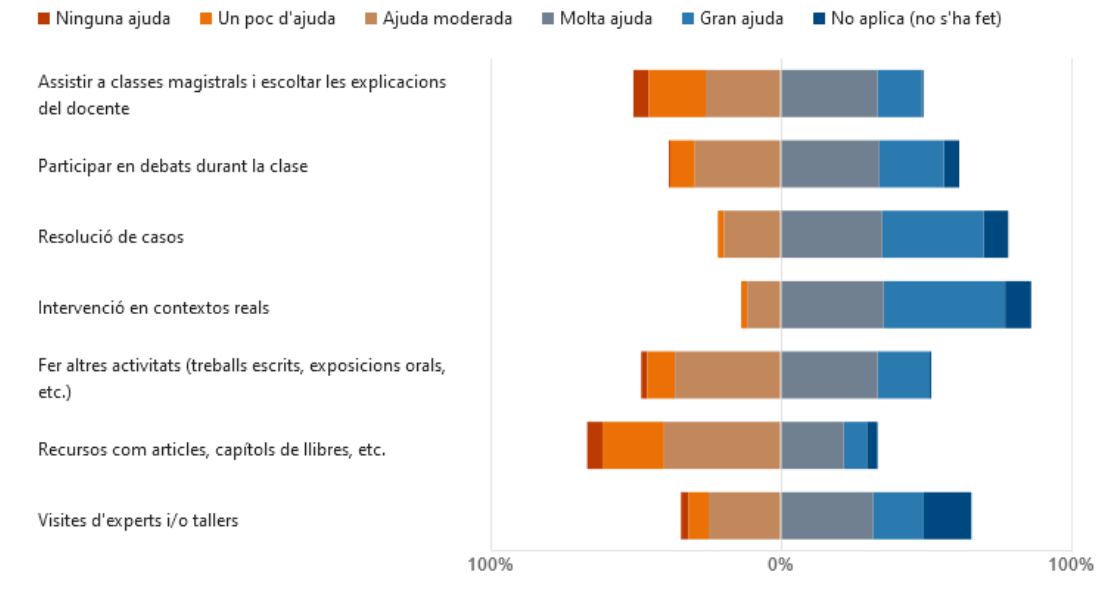
5.1. FIGURA 1- EN QUINA MESURA CADA UNA DE LES SEGÜENTS PRÀCTIQUES EDUCATIVES ET VA AJUDAR A APRENDRE?

MEJORA DE LAS EXPERIENCIAS DE APRENDIZAJE: TRANSFORMACIÓN Y RETOS

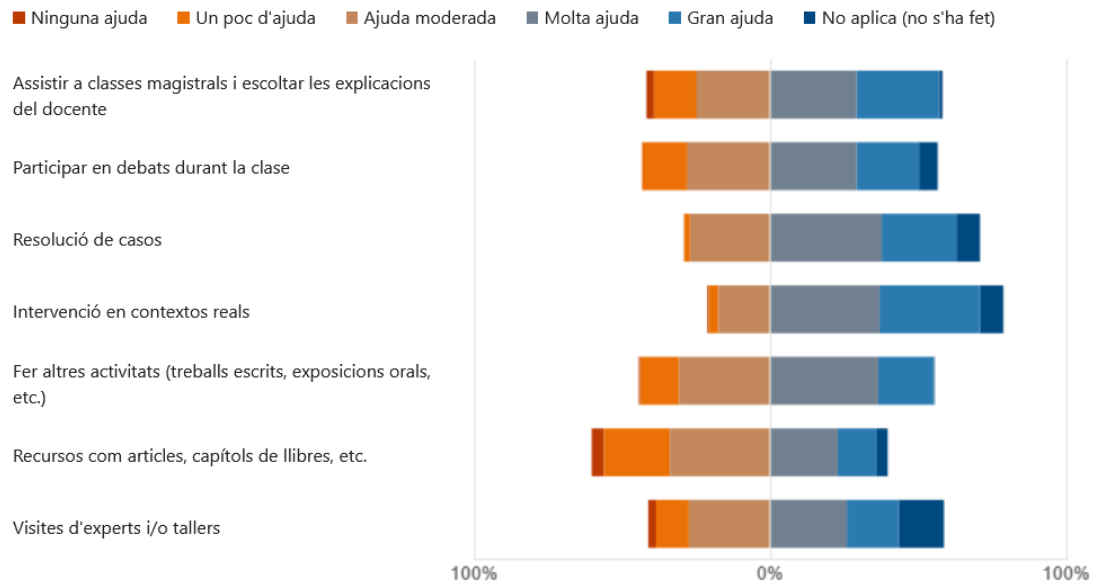
5.2. FIGURA 2- EN QUINA MESURA CADA UNA DE LES SEGÜENTS PRÀCTIQUES EDUCATIVES ET VA AJUDAR A COMPENDRE LES CONNEXIONS ENTRE ELS CONCEPTES TEÒRICS I LA PRÀCTICA

5.3. FIGURA 3- EN QUINA MESURA CADA UNA DE LES SEGÜENTS PRÀCTIQUES EDUCATIVES ET VA AJUDAR A PREPARAR-TE PER A LES TASQUES D'AVUACIÓ

MEJORA DE LAS EXPERIENCIAS DE APRENDIZAJE: TRANSFORMACIÓN Y RETOS

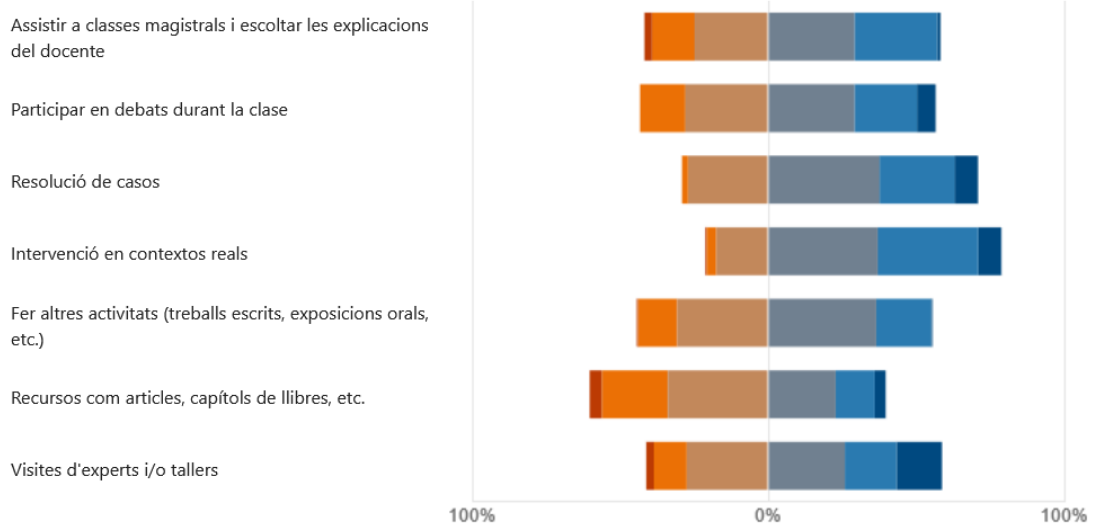

5.4. FIGURA 4- EN QUINA MESURA CADA UNA DE LES SEGÜENTS PRÀTIQUES EDUCATIVES ET VA AJUDAR A SENTIR-TE MÉS SEGUR/A QUANT A LA COMPRESIÓ DEL MATERIAL?

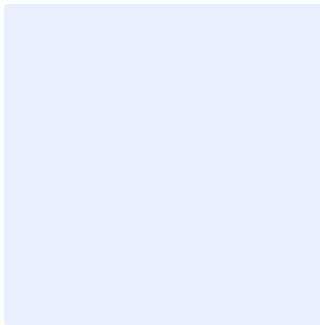

MEJORA DE LAS EXPERIENCIAS DE APRENDIZAJE: TRANSFORMACIÓN Y RETOS

■ Ninguna ajuda ■ Un poc d'ajuda ■ Ajuda moderada ■ Molta ajuda ■ Gran ajuda ■ No aplica (no s'ha fet)

5.5. FIGURA O IMAGEN 5

6. REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS.

- Basham, J. D., Hall, T. E., Carter, R. A., i Stahl, W. M. (2016). An Operationalized Understanding of Personalized Learning. *Journal of Special Education Technology*, 31(3), 126–136. <https://doi.org/10.1177/0162643416660835>
- European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion (2021). *Union of equality : strategy for the rights of persons with disabilities 2021-2030*, Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2767/3163>
- Hinostroza, U., Petreñas, C., Ianos, A., i Sansó, C. (en revisió). University faculty members' teaching needs to attend diversity. *International Journal of Disability, Development and Education*
- Hopkins, L. (2011). The path of least resistance: a voice-relational analysis of disabled students' experiences of discrimination in English universities, *International Journal of Inclusive Education*, 15 (7), 711-727.
- Lewin, K. M. (2015). *Educational access, equity, and development: Planning to make rights realities*. Paris. <https://doi.org/10.1037/h0050509>

MEJORA DE LAS EXPERIENCIAS DE APRENDIZAJE: TRANSFORMACIÓN Y RETOS

Moswela, E. i Mukhopadhyay, S. (2011). Asking for too much? The voices of students with disabilities in Botswana, *Disability & Society*, 26(3), 307-319.

UNESCO. (2017). *Guía para asegurar la inclusión y la equidad en la educación*. París: UNESCO

UNESCO. (2015). *Education 2030. Incheon Declaration and Framework for Action. Towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all*. París: UNESCO